Dar anonima 3. IX. 1934.

Zasady Konstytucyi Krolestwa Polskiego

Art: 1.

Zarządzenia ogolne

Prowincye Polskie, które z mocy umowy na Kongressie Wiedenskim przyłączone zostały do Rossyi, pod oddzielnym Tytułem Krolestwa Polskiego zostaną na zawsze przywiązanemi do Berła tego Mocarstwa, i mieć będą Konstytucyą Narodową, ugruntowaną na zasadach Porządku Sprawiedliwości i wolności.

Statut Konstytucyjny Xięstwa dotąd trwaiący, oraz urządzenia które z niego wypływaią, zachowuią się w tych wszystkich postanowieniach które nie są zmienione lub umiarkowane Aktem niniejszym, nadto wyjąwszy jeszcze te ulepszenia i poprawy które będą uznane za potrzebne aby nowa Konstytucya nadać się Krolestwu Polskiemu maiąca, stać się mogła zupełniey narodową, i zbliżyć się do Ustawy 3go Maja 1791. w miarę ile różnica okoliczności i czasów pozwala.

Art: 2.

Religia Rzymsko katolicka wyznawana przez znaczną większość Mieszkańców, będąc od naydawnieyszych czasów religią narodową, używać będzie iak przedtym z tego powodu wyraźney Opieki Rządu, nie mogąc iednak przez to w niczem uwłaczać wolności innych wyznań, które wszystkie bez wyjątku będą używać zupełnie i publicznie teyże wolności pod dozorem prawa. – Różnica wyznań Chrześciańskich nie pociąga żadney różnicy w używaniu Praw Społecznych.

Art: 3ci

Moc wykonawcza i Rząd umieszczone są zupełnie w Osobie Panuiącego, wszelka władza wykonywaiąca i administracyjna nie może pochodzić tylko od Niego.

Art: 4ty

Starodawne Prawo kardynalne: neminem captivabimus nisi jure victum: zasłaniać będzie równie wszystkich klass mieszkańców podług osnowy następuiącey. Nikt nie będzie mógł być zatrzymanym tylko w formie legalney i w przypadkach prawem przewidzianych. Osobie zatrzymaney przedstawione będą natychmiast i na piśmie przyczyny, które do zatrzymania oney były powodem. Każda osoba zatrzymana stawioną będzie przed Sąd właściwy w przeciągu dni trzech naydaley, i powinna być sądzoną w iak naykrotszym czasie; ieżeli pierwsze śledzenia nie usprawiedliwiły ią z posądzenia. Ten kto przystawi dostateczne zaręczenie, będzie natychmiast puszczonym, ieżeli się nie znayduie w przypadku, w ktorym prawo nie dozwala wypuścić go na wolność

S.

na wolność. Żaden występek nie może bydź karanym tylko za wyrokiem właściwego Sędziego. Nikt nie może bydź za granicę Królestwa wywiezionym, każdy wyrokiem skazany w Kraju karany będzie.

Art: 5ty.

Każdy cudzoziemiec iakiegokolwiek bądź stanu i Kraiu, iak tylko stanie nogą na ziemi Królestwa Polskiego, używać będzie równie z innemi mieszkańcami Opieki Praw i korzyści przez też prawa zapewnionych. Będzie mógł pozostać w Kraiu, wyiść z niego, i do niego powrócić. Będzie mógł nabydź własność gruntową, i wtedy ubiegać się o uzyskanie Indigenatu.

Art: 6.

Wszelka własność iakiegokolwiek nazwania, rodzaiu i natury, czy się znayduie na powierzchni, czy we wnętrznościach ziemi iest świętą i nietykalną. Nie masz władzy któraby mogła mieć prawo wydzierać ią gwałtem, lub w naymnieyszy sposób ią naruszyć. Prawo oznaczy formy, podług których można bydź zmuszonym do ustąpienia za poprzedniczem wynadgrodzeniem swoiey własności z powodu dobra publicznego.

Art: 7y.

Nakłady, Taxy, i ciężary publiczne, takie iakie będą oznaczone Budżetem generalnym Dochodów Skarbu Publicznego maiącym się potworzyć w Epoce Rządu Nadego Konstytucyinego, będą trwałem prawem Skarbowym dla Kraiu. Na przyszłość w materyi nakładów, podatków, tax lub ciężarów publicznych iakiegokolwiek bądź natury, nic nie będzie mogło bydź stanowionym ani odmienionym, tylko za zezwoleniem Seymu jeneralnego zwołanego i zgromadzonego w formie konstytucyiney.

Art: 8y.

Prawa cywilne i kryminalne teraz będące /: o tyle ile nie są odmienione rozrządzeniami niniejszego Aktu, lub ile nie będą zmienione osobnemi wyrokami z Nayważszey Naszey władzy pochodzącemi :/ nie przestaną obowiązywać dopóty, dopóki nowe Praw Księgi, których ułożenie nakazaliśmy, nie uzyskaią Sankcyi i ogłoszenia, które do nadania im mocy Prawa są potrzebne.

Na przyszłość wszelkie prawa cywilne i kryminalne, równie iak i prawa tyczące się materyi Skarbowych, oraz te które będą miały za cel oznaczenie lub odmienienie attrybucyi Urzędów Konstytucyinych Kraju, będą podane.

podane do roztrząsnienia Seymowi Generalnemu konstytucyjnie zebranemu, i nie wprzod będą obowiązującemi, aż otrzymaią zezwolenie tegoż Seymu i Sankcyą Panuiącego.

Urządzenie Systematu mennicznego, iako też przepisy stanowiące Tytuł, wagę i wartość Monet, powinny również bydź poddane roztrząśnieniu i decyzyi Seymu.

Art: 9ty

Urzędy publiczne nie będą mogły bydź sprawowane, tylko przez Obywatelów Rodaków, i przez tych którzy osiadłszy w Kraju i nabywszy w nim własność nieruchomych, uzyskaią prawo Indigenatu. Niektóre urzędy nie będą mogły bydź sprawowane tylko przez właścicielów gruntowych. Urządzenia względem mieysc takowych oznaczą razem miarę własności potrzebną do posiadania z nich każdego.

Art: 10ty

Zapewnia się wolność Druku, ograniczenia iey, i odpowiedzialność do niey przywiązana będą prawami organicznemi. Wydział Senatu spólnie z Komissyą Oświecenia Publicznego czuwać maią nad ich wykonaniem.

Art: 11ty

Wszystkie czynności publiczne, administracyjne, i sądowe bez żadnego wyiątku odbywać się będą w Języku Polskim.

Władza Wykonawcza. Art: 12ty

Wykonanie praw i Administracya Kraiu powierzona będzie Radzie Stanu w Warszawie zasiadaiącey pod prezydencyą Naszego Namiestnika, i komissyom oddzielnym dla każdey głowney części Administracyi pod kierunkiem właściwych Ministrów, to iest Komissyi do Spraw Wewnętrznych i Policyi, Komissyi Woyskowey, Komissyi Przychodów i Skarbu. Będzie oprócz tego Komissya Oświecenia publicznego która ma się razem trudnić Sprawami wyznań religiynych i będzie w związku z Radą Stanu pod względem swych działań Administracyinych. Ta część Attrybucyi Ministra Sprawiedliwości, która iest zachowaną, przeniesiona będzie do Trybunału Nayważszego. Ministerstwo Sekretaryatu Stanu iest zachowane i będzie sprawowane ciągle przy naszey Osobie.

Rada Stanu zdaie co rok sprawę ogólną o położeniu kraiu, zło-

żona

złożonę z przedstawionych rachunków i rapportów każdey szczególnie części Administracyi. Takowe rachunki złożone w skracie i roztrząśnione przez niego, równie iak przez Seym kiedy ten zgromadzony będzie, zostaną podane drukiem do wiadomości publiczney.

Prawo oznaczy w iakich przypadkach, i podług iakich form są odpowiedzialni Ministrowie i Członki Rady Stanu, którzy pod ich kierunkiem zawiadują pracami różnych wydziałów. Senat iest naywyższym Trybunałem Narodowym do Spraw tego Gatunku.

Art: 13ty.

Królestwo Polskie podzielone będzie na Województwa, których rozciągłość oznaczy się podług mieyscowych dogodności. Teraźnieyszy Podział Kraju zachowuje się tylko pod względem Reprezentacyi Narodowey i Wyborów.

Art: 14ty.

W każdym Województwie będzie Komissya do czuwania nad wykonaniem Praw i urzędzeń, oraz nad porządkiem i nad czynnością Służby publiczney we wszystkich częściach Administracyi. Prezydować ma w niey Urzędnik szczególniey upoważniony pewnym udziałem Attrybucyi Władzy wykonawczey.

Art: 15ty.

Będą w każdym Województwie Komissarze Obwodowi, których liczba ma się stosować do rozciągłości Województw, i których iedynie będzie obowiązkiem uskuteczniać rozkazy przesyłane im od Komissyi Wojewódzkiey.

Art: 16ty.

Właściciele lub ich Zastępcy po wsiach i gminach wieyskich, a Municypalności po miastach składać będą ostatnie ogniwo Służby Administracyjney i wykonywać rozkazy Komissyów Wojewódzkich przesyłane im przez Komissarzów obwodowych.

Art 17ty.

Będzie w każdym Województwie Rada Obywatelska, złożona z Członków wybranych większością głosów na Seymikach Powiatowych i na zgromadzeniach gminnych. Oprócz attrybucyi przywiązanych dotąd dzisieyszych Departamentowych, Rada ta upoważnioną będzie do formowania Listy Kandydatów na urzędy Administracyjne, sposobem w oddzielnym urządzeniu oznaczyć się maiącym.

Art: 18ty.

Wszyscy Urzędnicy Publiczni w Linii Administracyjney mogą być odwołani

Z.

odwołani wolą tey władzy która ich mianowała; wszyscy bez żadnego wyłączenia są odpowiedzialnemi ze swojego urzędowania.

Art: 19ty

Władza rozstrzygania Spraw spornych Administracyjnych która dotąd była przywiązana przez Statut Konstytucyjny do Rad Prefekturalnych, i do Rady Stanu należeć odtąd będzie do Trybunałów i Magistratur Sądowniczych zwyczaynych.

Art: 20ty

Władza Sądownicza.

Będzie w każdym Województwie w miarę iego rozciągłości pewna liczba Sądów 1ey Instancyi Ziemskich do Spraw Cywilnych, a Grodzkich do Spraw Kryminalnych.

Będą dwa Trybunały Appellacyine na całe Królestwo

Będzie Trybunał Naywyższy w Warszawie ostatecznie sądzący ieden na całe Królestwo przyłączony do Senatu, w Sposobie który w Organizacyi Sądownictwa będzie oznaczony.

Art: 21ty

Sędziowie mianowani przez Panuiącego będą dożywotni i niepodpadaią usunięciu od swych urzędów i godności. Dwie trzecie części Sędziów w Sądach dwoch pierwszych Instancyi będą obieralnemi, i również nie podlegaiący usunięciu przez czas ich urzędowania. Żaden Sędzia zrzucony bydź nie może tylko w przypadku dowiedzionego Przestępstwa.

Art: 22ty

Sądownictwo prostey Policyi i Policyi poprawczey, powierzone będzie Władzom mieyscowym Administracyinym.

Art: 23ci

Będą Sędziowie Pokoiu dla wszystkich Klass Mieszkańców, obowiązki ich iedynie będą poiednawczemi.

Art: 24ty

Sądownictwo zostaie konstytucyinie niepodległym, karność urzędników sprawiedliwości i poskromienie zboczeń od dokładności Służby Publiczney, należeć będzie do Trybunału Naywyższego

Prawo ułaskawienia (Jus aggratiandi) należy do Panuiącego, on sam iedynie może darować lub odmienić karę.

Art: 25ty

Żadna Sprawa nie może bydź za granicę kraiu wyprowadzana.

Art: 26ty

Art: 26ty.

Nowa Xięga Postępowania Organizacyi Sądowey, zbliżona do dawnych Praw Cywilnych Polskich, ułożona przez Komitet do tego przez Nas szczegulnie mianowany, zastąpi tymczasowie Procedurę teraznieyszą. Sądy niższe Podsędkowskie Notaryusze Publiczni tak iak teraz są organizowani i Urzędnicy Stanu Cywilnego znoszą się.

Art: 27y.

Xięgi publiczne znane pod Imieniem Akta Ziemianskie przywrócone zostaną. Pisarze Ziemiańscy którzy razem będą Konserwatorami Hipotek i Stróżami Składów Sądowych, obierani będą na Seymikach i mieć powinni kaucyą.

Art: 28y.

__Woysko.__

Woysko Narodowe Polskie zachowa kolory właściwego sobie Munduru, swoy właściwy Ubior i wszystko to co się tycze iego narodowości. Uważanem będzie iako zbiór Obywatelow zbroynych i uporządkowanych dla obrony Monarchy i Oyczyzny. Narod dostarcza na iego utrzymanie. W czasie pokoiu Woysko czynne na stopie zupełnego zołdu, będzie tylko częscią siły zbroyney zawsze do użycia gotowey. Systema milicyow do ogólney Organizacyi Woyska należeć będzie.

Art: 29ty.

Woysko będzie przeznaczone do bronienia granic Polskich, mieć będzie w kraju stanowiska stałe, i tylko w Europie używanym będzie.

Art: 30sty.

Jezeli (: po zakonczoney teraz toczącey się woynie :) woyska Rossyiskie z powodow Polityki zewnętrzney przechodzić będą przez Krolestwo Polskie lub w nim pozostawać ~~przez~~ czas niejaki, utrzymywane będą kosztem Skarbu Naszego Cesarskiego.

Art: 31y.

__Urządzenia względem Duchowienstwa.__

Duchowienstwo Rzymsko-Katolickie i Duchowienstwo Obrządku Grecko Uniackiego otrzyma zamiast Summ, które mu Rząd tytułem Kompetencyi wypłacał, rocznego Dochodu Dwa Miliony Złotych Pol. w ziemi z Dobr Narodowych wydzieloney. Używać ich będzie iako zupełney i ukracić się niemogącey własności. Te nowo nadane funduze złączone z innemi ~~które~~ Duchowienstwo iuż posiadało, będą rozłożone i podzielone na całą Hierarchią kościelną, tak aby los ubogich Plebanow.

Plebanów był polepszony, aby przyzwoite utrzymanie Sług Kościoła Semi=
naryów i Domów poprawczych było zapewnione. Dobra Duchowne podlegać
będą urządzeniom, iakie do Dóbr Korony zaprowadzić każemy, w celu
polepszenia stopniowego stanu rolników. Grunta i Łąki które od Plebanów
w Dobrach Narodowych odebrane do tychże Dóbr wcielone były, zwrócone będą
Kościołowi. Uchylonem będzie z praw i urządzeń dotąd exystujących to
wszystko, co przeszkadzać mogło karności Duchowney, lub ubliżać Go=
dności lub Prawom kanonicznym Kościoła.

Art: 32gi.

Summa którą Rząd płacić iako wsparcie Duchowieństwu Wyznania
Reformowanego i Augsburgskiego będzie podniesione do stu Tysięcy
Złotych rocznie.

Art: 33ci.

Urządzenia względem Instrukcyi Publiczney

Instrukcya Publiczna będzie Narodowa i bezpłatna. Komissya
tym szczególnym przedmiotem iako i sprawami wyznań religiynych
zaięta, trudnić się będzie przyzwoitym rozszerzeniem we wszystkich klas=
sach mieszkańców oświecenia i nauki, powiększaniem wiadomości uży=
tecznych i wzrostem nauk, umieiętności i literatury. Kierówce ona zaymie
miejsce w rzędzie Komissyów ogólnych Administracyjnych i mieć będzie
Prezesem swoim Senatora. Aby iey ułatwić środki do przyzwoitego
Dopełnienia iey Obowiązków, Funduszе przywiązane do Edukacyi
podniesione będą do Summy rocznej Dwóch milionów Złotych.

Art: 34ty

Urządzenia względem Miast.

Cokolwiek Ustawy dotąd exystujące nadaią Miastom Praw, wolności, Przy=
wilejów, wszystko to w zupełności zachowanym będzie. Własnościami i Do=
chodami Gminnemi Miast zawiadywać będą przez swych własnych Urzędników.

Podnieść Miasta i urządzić ich Pomyślność iest naszą wyraźną Chęcią
i będzie Przedmiotem usiłowań Rządu Naszego.

Art: 35ty

Urządzenia dla ludu wieyskiego

Liczna i użyteczna klassa Włościan, zachowa w zupełności Prawo wolności
osobistey i nabywania własności gruntowey. Zapewniona im zostanie opieka Sku=
teczna i sprawiedliwość niekosztowna. Duch Ustaw im służących takiego będzie
szczególniey opieką troskliwą, mieć one będą za cel doprowadzenie tey klassy
stopniami do rzeczywistego i gruntownego dobrego bytu.

Art: 36ty

Art. 36ty.

<u>Urządzenia względem Starozakonnych</u>

Ludowi Izraelskiemu zachowane będą Prawa Cywilne, które ma już sobie dotąd zapewnione przez Ustawy i Urządzenia teraźnieyszo. Szczególne Przepisy oznaczą warunki, pod któremi łatwo będzie Starozakonnym używać obszernieysze uczestnictwo dobrodziejstw społecznych.

Art. 37my.

Ta wielka Księga Konstytucyjna którą nadaliśmy Mieszkańcom Naszego Królestwa Polskiego, ma być uważana na zawsze jako główny i nayświętszy węzeł którym to Królestwo nierozdzielnie i na wieczność złączonym będzie z Państwem wszech Rossyi tak w Osobie Naszey jako i wszystkich Naszych Dziedziców i Następców.

Rozrządzenia wyrażone w niniejszym Akcie obiawiaią dostatecznie dobroczynne Nasze Zamiary względem Mieszkańców Królestwa Polskiego. Położone te zasady będą następnie rozwiiane Urządzeniami szczególnemi. Pokładamy ufność w otrzymywaniu i gorliwości naszych nowych Poddanych, iż pobudzeni Naszym przykładem i powodującą się Oyczyzny miłością, wskażą nam sposoby powiększenia i ugruntowania Jey szczęścia.

Dodane Słowa własną ręką Nayj. Cesarza i Króla.

Zasady powyższe Konstytucyjne Królestwa Polskiego Służyć będą za niezmienne Prawidło i za Instrukcyą nowemu Tymczasowemu Rządowi tego Kraju. w Wiedniu 25/13 Maja 1815.

Podpisano Alexander

Tłumaczenie zgodne z Oryginałem.

Podpisano. Lanskoy
Adam Xże Czartoryski
Nowosilzoff
Tomasz Wawrzecki
Xawery Xiążę Drucki Lubecki

Refferendarz Stanu i Główny Sekretarz Rządu.
Jk Szaniawski